

Rautalammin tuomiopöytäkirjat 1791-1792 UK1217 KO a:12

<http://www.sukuhistoria.fi/sshy/sivut/jasenille/paikat.php?bid=15419> (=luettelo)

<http://www.sukuhistoria.fi/sshy/sivut/jasenille/paikat.php?bid=15419&pnum=569> (=sivu 560)

Rautalammin kihlakunnan syyskäräjät 29.10.1791 § 13

Torpparien Matti ja Lauri Korhosen korvauskanne Tuomas Tuomaanpoika ja Niilo Utriaisista vastaan

§ 13

Kerkonjoensuulaisen edesmenneen talollisen Tuomas Utriaisén pojan talollisen Tuomas Tuomaanpoika Utriaisén sekä hänen yhtiömiehensä ja setänsä Niilo Utriaisén läsnäollessa esittivät samasta paikasta olevat torpparit Matti ja Lassi Korhosen, että sitten kun kantaja Matti Korhonen oli tehnyt kuninkaan käskynhaltijan luona hakemuksen niiden kustannusten tarkastamisesta ja arvioimisesta, jotka kantajat ovat käyttäneet rakennus- ja viljelystarkoituksessa aikaisemmin heidän omistamallaan Ruokoniemen torpalla, jonka kantajat koko kyläkunnan luvalla olivat perustaneet ja jota he olivat 28 vuoden ajan ovat asuneet, kunnes Kunnianarvoisa Maanjako-oikeus syyskuun 8. ja 9. päivästä 1788 olevan, ei nyt esitetyn pöytäkirjan otteen mukaan Mikko Vesterisen, edesmenneen Tuomas Vesterisen eli Utriaisén perillisten ja Risto Utriaisén välillä tapahtuneessa arvonnassa on määrännyt Tuomas Utriaisén leski Anna Vesterisen ja hänen perillisensä muuttamaan talonosansa sanottuun Ruokoniemen torppaan, josta kantajat samalla ovat joutuneet eroamaan, viimeksi mainitun vuoden syyskuun 19. päivänä annetun päätöksen mukaan on Matti Korhonen osoitettu paikallisoikeudessa hakemaan vaadittua korvausta; niin ovat kantajat, jotka yhdessä ovat viljelleet ja asuneet Ruokoniemen torppaa, sellaisesta syystä antaneet haastaa vastaajat Tuomas ja Niilo Utriaisén näille käräjille ja vaatineet nyt että vastaajat, jotka maanjako-oikeuden edellä mainitun päätöksen mukaan ovat jo muuttaneet talonosansa Ruokoniemen torppaan ja eivät ole ottaneet haltuunsa niin rakennuksia kuin viljelyksiäkään, pitää velvoittaa [suorittamaan] kantajille rakennus- ja viljelykulut kantajille käyvästä arvostaan kaksi sataa kuusikymmentäkaksi riikintaalaria kaksikymmentäneljä killinkiä näin kuuluvan tarkastus- ja arviointiluettelon mukaisesti:

Kesäkuun 28. päivänä vuonna 1791 tulivat allekirjoittanut kruununnimismies, sekä kihlakunnan lautamiehet Pekka Pulkkinen ja Mikko Jäntti kunnianarvoisan kihlakunnan oikeuden viimeksi pidettyjen talvikäräjien määräyksen perusteella, Kerkonjoensuun kylän Ruokoniemen torppaan, jonka omistavat torpparit Matti ja Lassi Korhosen, mutta suoritetussa isojaossa on yllä mainittu torpanpaikka varattu uudeksi asuinpaikaksi edesmenneen talollisen Tuomas Utriaisén perillisille

siirtääkseen sinne omistamansa talonosan; tarkastamaan ja arvioimaan niin rakennukset kuin muut viljelykset, jotka sanotut Matti ja Lassi Korhoset ovat 28 vuoden aikana mainitussa torpassa asumisensa aikana aikaansaattaneet.

Tarkastuksessa, jossa olivat läsnä yllä mainitut torpparit sekä talollinen Niilo Utriainen, havaittiin seuraavaa.

Torpparit Matti ja Lassi Korhoset esittivät tämän torpan rakennukset ja havaittiin Matti Korhosen osalle seuraavaa:

Rakennuksia	arvoltaan (riikintaalaria.killinkä)
1 pirtti 12 kyynärää nurkkien väliä arviointiin	10 (riikintaalariksi)
1 maitohuone 7 kyynärää nurkkien väliä	4
1 navetta 9 kyynärää nurkkien väliä	7
1 vanha talli 5 kyynärää nurkkien väliä	1.16 (1 killinki = 1/48 riikintaalaria)
1 sikala	.40
1 aitta 7 kyynärää nurkkien väliä	6
1 samanlainen 6 kyynärää nurkkien väliä	4
3 aittaa yhtä suuria ja vanhoja arviointiin kukin 1 rt:ksi	3
1 nuottakota	1
Navettaan rakennettu viisisylinen kivimuuri á 32 k. syli	3.16

Lassin osalta havaittiin seuraavaa:

Rakennuksia	arvoltaan
1 vanha eteisellä varustettu pirtti 10 kyynärää nurkkien väliä	7
1 navetta 9 kyynärää nurkkien väliä	9
1 samanlainen 8 kyynärää nurkkien väliä	7
1 ?aitta 6 kyynärää nurkkien väliä	6
2 yhtä vanhaa aittaa 6 kyynärää nurkkien väliä 4 rt. kappale	8
2 vanhempaa samanlaista 1 rt. 16 k. kappaleelta	2.32
1 talli 7 kyynärää nurkkien väliä	7
1 vanha navetta 5 kyynärää nurkkien väliä	1.32
1 lato 6 kyynärää nurkkien väliä	3
1 nuottakota	<u>1.....</u>
Kustannukset yhteensä arvioituina	52. 16

Talo

1 vanha pesutupa 7 kyynärää nurkkien välillä	1.16	
1 kota (koja) 7 kyynärää nurkkien välillä		7
1 keittokota tai leivintupa (Stegerhus ¹)		3
1 nuottakota (Näät Boda)		<u>1</u>
		12.16

Pelto:

Sen asumuksen (Bohlstaden) ympärillä, jota Matti ja Lassi ovat yhdessä viljelleet, havaittiin 7½ tynnyrinalan ohralle kylvetty alue (7½ tunnland korn utsädes vidd) osaksi savea, osaksi kovin kivistä hiekkamaata ja arvioitiin tynnyrinala 5 taalariksi 24 killingiksi 41.12

Lisäksi todettiin yhden tynnyrinalan pelto, jota Matti yksin on viljellyt 5.24

... kring åkern som war något författen?
uptagt? till 70 lass gårdsta? a 2. s^{kr}? lasset 2.44

Pellon ympärillä havaittiin 85 syltä kiviaitaa, 16 killinkiä syleltä 28.16

Humalatarha jossa oli 300 salkoa, arvioitiin arvoksi 5.32

83.32

Niittyä

Havaittiin yhdessä viljeltyä 35 kuormaa, talolliselle Niilo Utriaiselle jaettua, arvioitiin kuorma 1 taalariksi 16 killingiksi 46.32

Lisäksi havaittiin talollinen Tahvo Paanaselle jaettuun osaan sisältyvää niittyä 20 kuorman alaa, 1 taalari 16 killinkiä kuormalta 26.32

Samoin torppari Lassin yksin viljelemää niittyä 1 kuorma 1.16

232.24

Aika ja paikka edellä kirjoitetut

Tarkastusmiesten puolesta

Carl Wester

Ääneen lukemisen jälkeen vastaajilta kysyttäessä heillä ei ollut mitään muistuttamista tätä vastaan, mutta huomauttivat, että kantajien hakeman korvauksen pitäisi koskea vastaajien jakomiehiä, jotka ovat saaneet vanhat tilukset, joilta vastaajat ovat muuttaneet Ruokoniemen torppaan, ja jotka ovat tulleet isossa jaossa jakomiesten hyväksi siirretyiksi; --.

¹ Svenskt dialektlexikon antaa sanalle "stegerhus" = "stekerhus" monta merkitystä. Ainoa suomenkielinen vastine on kota, mutta muita ovat "kök", "brygghus", "brygghus med bakugn" ja "bränneri".

Osapuolia kehoitettiin poistumaan ja

Päätettiin

Kun kihlakunanoikeus pitää välttämättömänä tätä tarkoitusta varten tuoda kaikki vastaajien jakomiehet Kerkonjoensuun kylästä, talolliset Mikko Westerinen, Heikki Sorri, Juho Huttunen, Juho Heimonen, Paavo Paananen, Samuel Westerinen, Tahvo Heimonen, Lassi Sorri, Matti Westerinen, Risto Utriainen, Juho Paananen, Pekka ja Jaakko Hytönen, Heikki ja Pekka Heimosen, sekä Pekka Westerinen; niin tulkoot lisätoimenpiteet tästä edellä sanotusta johtuen seuraaville talvikäräjille, mihin kantajat Matti ja Lassi Korhoset ovat velvolliset haastamaan kaikki edellä mainitun talon asukkaat todistettavasti oikeuteen; kummankin vastaajan Tuomas ja Niilo Utraisen tulee heidän kanssaan nyt saapua kahden riikintaalarin sakon uhalla sanotuille käräjille mistä tarkemmat lausunnot asiassa annetaan; niin vaadittiin.

Tulkinta ja käännös Hannu Korhonen 2017–2018.